

תורת גורם (7) דאטגדרה אינאריות

הנשוא: צורת גורם של מטריצה טרנספורמציית אינאריות להפולינאם האופייני שלהן מעברת לגורמים אינאריים

דשיעור הקודם ראינו את המשפטים הבאים:
משפט 1: כל מטריצה נילפוטנטית צומה למטריצה גורם נילפוטנטית.
משפט 2: אם מטריצה נילפוטנטית A צומה למטריצה גורם נילפוטנטית

$$\begin{pmatrix} J_{n_1} & & 0 \\ & \ddots & \\ 0 & & J_{n_k} \end{pmatrix}$$

את מס' הגורמים k ומימדיהם $n_1, \dots, n_k$, ומה ערכים חז-משעיה
ג' המטריצה הנפרדה, וממילא A צומה למטריצה גורם G יחידה
(עצ כפי שינוי סדר הופעתם של גורמי גורם G).

שערה: תפי A מטריצה נילפוטנטית ונניח כי A צומה למטריצה גורם
נילפוטנטית המוכנה מ- k גורמים, כפי שהגורם הנבחר ציור הוא
מסדר n_1 א"כ:

א. n_1 שונה לאינזרס הנילפוטנטיות של A.

ב. מס' הגורמים k שונה ל- $\rho(A)$, כאשר ρ הוא הסדר של המטריצה
A ו- $\rho(A)$ הוא צבחה. [עצ כאן-תזכורת]

דשיעור זה אנו נראה כיצד למצוא צורה גורם למטריצה שזוהי נילפוטנטית
הצורה: א"כ גורם גורם מסדר k, השייך לערך עצמי λ , הוא מטריצה
הקואציה מסדר k קצת הצורה:

$$\begin{pmatrix} \lambda & & & 0 \\ & \lambda & & \\ & & \ddots & \\ 0 & & & \lambda \end{pmatrix}$$

מטריצה זו מסומן כ- $J_k(\lambda)$.

ג. מטריצה גורמים אלכסונית המוכנה מחלקי גורם $J_k(\lambda)$
(לאוצרוקא שייכים לאלגם ערכים עצמיים λ) נקראת מטריצה גורם.

הערה: הנצרה זו מכלילה את ההנצרה של גורם גורם נילפוטנטי - J_k מהשיעור
הקודם, שהרי גורם גורם נילפוטנטי J_k הוא גורם גורם $J_k(0)$
השייך לערך 0.

תורת ערכים - 10 - צורת ג'ורדן

מ

$\text{tr } A = \text{סכום ערכים עצמיים של מטריצה } A$
 $|A| = \text{מכפלת ע"ע}$

הערה: עשיתי דוגמה של מטרי:

$\text{rank } A = k$ אם A היא הפיכה (קובציות ים ע"ע $\neq 0$) ונ"ח
 $\dim(\mathbb{F}^n) = n$

ואנו יוצגם על-ע $\dim(\mathbb{F}^n) = \dim(\text{Im}(A)) + \dim(\text{ker } A)$

$n = k + \dim(\text{ker}(A - 0I))$ (הסדר מאחורה)

ע"ע של 0

$\left\{ \vec{v} \mid (A - 0I)\vec{v} = \vec{0} \right\} = \text{ker}(A - 0I) = \text{ker } A$

~~ע"ע של 0 הוא $\text{ker } A$~~

הערה: אם A נלפוטנטית (ק"ה מ"ק של $A^m = 0$) האם הקטן ביותר S שעזרו $A^S = 0$ קטן-אינדקס הנלפוטנטיות של A . נניח שאינדקס הנלפוטנטיות של A זה S .
 אם הפ"ח שלה הוא $M_A(x) = x^S$ (מעלת הפולינום המינימלי היא אינדקס הנלפוטנטיות של המטריצה)

כ"א יש לה חזק ע"ע 0 ולכן כפרט מתקיימת ההעדרה הקובצית (מטריצה נלפוטנטית יש ע"ע יחיד- 0)

$n - k = \text{ר"ע של ע"ע } 0$

אם A נלפוטנטית, יקרא "מסדר חזית" $\text{rank } A$ שלה הוא $P_A(x) = x^n$. (מסדר המטריצה A)

~~נסקור לצורות ג'ורדן: (כבר התחננו לנסות על זה שזה שגור...)~~

הערה: ע"ע $k \times k$ של λ $\begin{pmatrix} \lambda & & \\ & \ddots & \\ & & \lambda \end{pmatrix}$ הפ"ח = הפ"ח (תוכוח) (ק.ב.)

~~ונ"ח ע"ע של λ הוא $(x - \lambda)^k$~~

~~ולכן ע"ע $k \times k$ של λ הפ"ח = הפ"ח = $(x - \lambda)^k$~~

צורת זורדן

קבוצת זורדן היא מהצורה $\begin{pmatrix} \lambda & 1 & 0 \\ & \lambda & 1 \\ 0 & & \lambda \end{pmatrix}$ ומתקיים $\phi^k = \phi^k = (\lambda - \lambda)^k$

דוגמה: $\phi^2 = \phi^2 = (\lambda - \lambda)^2$ $\begin{pmatrix} 2 & 1 \\ & 2 \end{pmatrix}$

תמיד יש מבטוק זורדן יחיד עבור כל יחיד (הוא $\begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$)

עצום עבור המטריצה יש וע $\begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix}$

בה קורה כי וע מקיים $(A - \lambda I)v = 0$ ואז

$$\begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ & 0 & 1 \\ & & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} v_1 \\ v_2 \\ v_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$\Rightarrow \left(\begin{array}{ccc|ccc} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ & & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \Rightarrow v = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

מטריצה בצורת זורדן $\begin{pmatrix} \text{קבוצת זורדן} & & 0 \\ & \text{קבוצת זורדן} & \\ 0 & & \text{קבוצת זורדן} \end{pmatrix}$

⊕ כל מטריצה A שפירא שלה מתפרק לזוהים אינארטים
 זוהי מטריצה בצורת זורדן, בצורה הבאה:

נניח $A \in M_n(F)$ אם פירא מתפרק לזוהים אינארטים. אז המטריצה בצורת זורדן הפשוטה לה מקיימת: א סכום סיבובי הכלוקים המתאימים אלס א
 הוא הרבוי האלסברי של א בפירא
ב. מס הכלוקים של אלס א זה הרבוי האינארטלי של א
ג. גודל הכלוק (הצב) של אלס א הוא הרבוי של $(\lambda - \lambda)$ בפירא
 בפירא המינימלי

← פירא פירא פירא פירא פירא

1. הרבוי האלסברי של א $\leftarrow$ פירא $\leftarrow$ סכום סיבובי הכלוקים
2. הרבוי האלסברי של א $\leftarrow$ פירא $\leftarrow$ גודל הכלוק הפיראלי ביותר
3. הרבוי האינארטלי של א $\leftarrow$ מס הכלוקים

6

מוצאים פ"א, פ"ג, פ"ד, ו"ה של χ הפולינום.

$$\begin{pmatrix} -2 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & -1 \\ 1 & 0 & 1 & 2 \end{pmatrix}$$

צ"ל: 1

לאחר חישוב:

פ"א: $(\chi+2)(\chi-1)^3$

(נתן הפולינום הכי גדול של $\lambda=1$ הוא באדר 2 ושל $\lambda=2$ באדר 1)

פ"ג: $(\chi+2)(\chi-1)^2$

נתן סטטוס צדד

צדד $\lambda=1$: פ"א = 1 (הפולינום = 1)

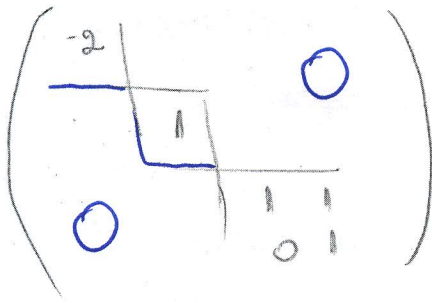
פ"ג = 1 (נתן יש פולינום צדד)

צדד $\lambda=1$: פ"א = 3 (נתן סטטוס צדד הפולינום = 3)

פ"ג = 2 (נתן יש פולינום)

סה"כ $\rightarrow 3 \times 3 = 2+2$ (לוק $\rightarrow 1+1$)

נתן צורת צדדן המתאימה היא

סטטוס הפולינום
פ"א משנה

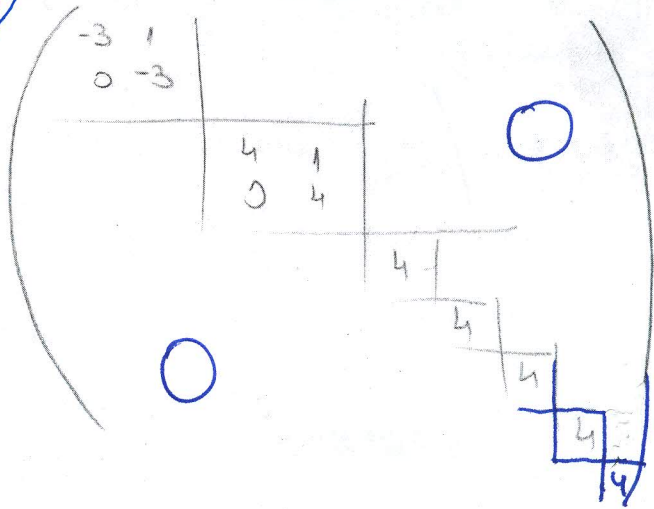
נתן פ"א: $(\chi+3)^2(\chi-4)^7$, פ"ג: $(\chi+3)^2(\chi-4)^2$

נתן הצורות האפשריות לצדדן הצדדן?

פיתרון: מהפ"א נסוק שהפולינום הכי גדול של $\lambda=3$ הוא באדר 2 ושל $\lambda=4$ הוא באדר 2

מהפ"ג נסוק סטטוס צדדני הפולינום של $\lambda=3$ הוא 2 ושל $\lambda=4$ הוא 2

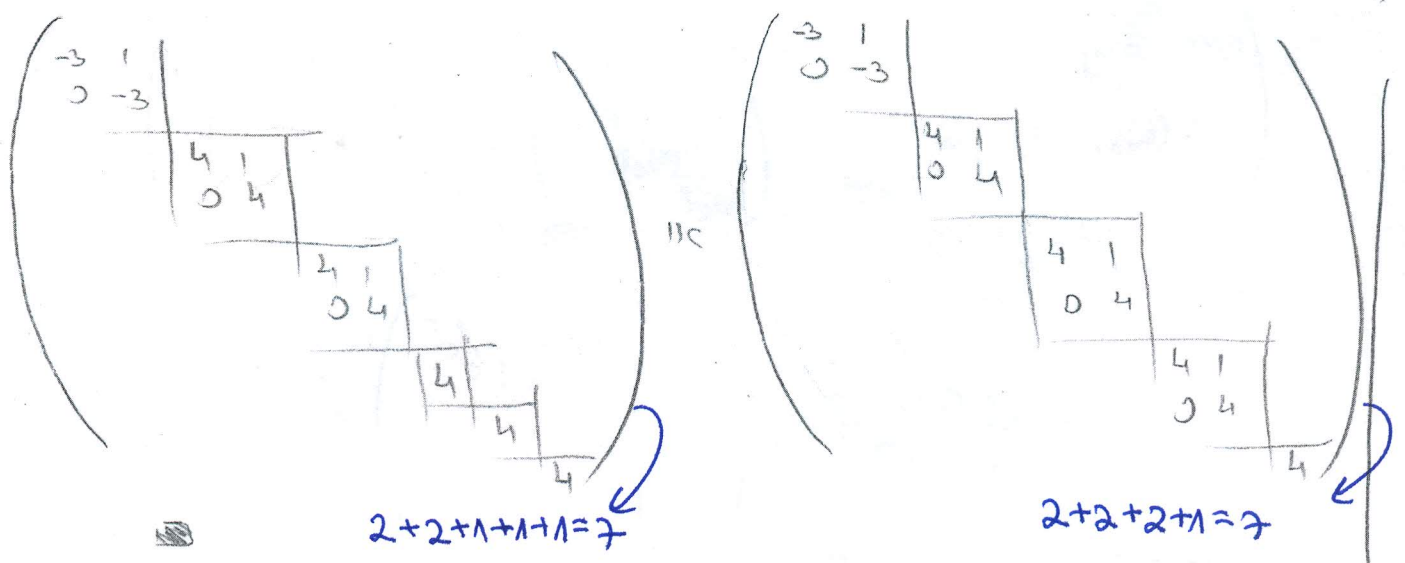
צדד $\lambda=3$ נתן להסיק שיש רק פולינום אחד קבוע 2, אולי צדד $\lambda=4$ אינו לא יודע
 נתן הצורות האפשריות יק: $\lambda=4$ אולי מסתדר הפולינום כי צדד הריבוי הגיאומטרי של $\lambda=4$, וצדד לא נתן קבועה, לכן יש כמה צורות אפשריות.

$2+1+1+1+1+1=7$

7

300

$2+2+1+1+1=7$

$2+2+2+1=7$

~~(אם היה מניין שיש לנו את המספרים)~~

$A^3 \neq 0$ וניתן $A \in \mathbb{C}^{8 \times 8}$ (3)
 $\text{rank } A = 5$

מכאן אתם צריכים להבין את המספרים
פיתרון:

(סכום סגרי העליונים הוא 8) $P_A(x) = x^8$ אם A נעלם $\leftarrow$ מן 0 על 0

$M_A(x) = x^\alpha$, $\alpha \leq 8$

$M_A(x) \neq x^3$ מן $A^3 \neq 0$ (4)

$4 \leq \alpha \leq 8$ עבור $M_A(x) = x^\alpha$
 אלו יתנו
 קבוצה של
 כוונות:
 $M_A(x) = x^2$
 $A^2 = 0$
 $A^3 = A^2 \cdot A = 0 \cdot A = 0$ (ש/כ)
 $A^3 \neq 0$: וניתן
 לראות.

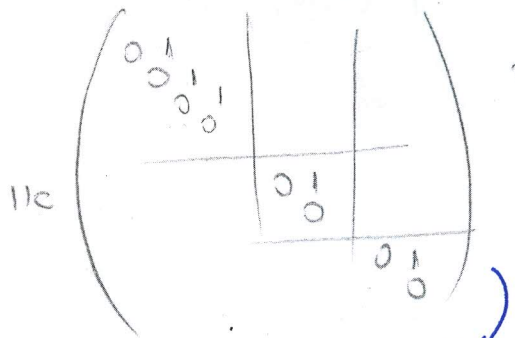
$n - \text{rank}(A) = 8 - 5 = 3$ אם $0 \in \sigma(A) \leftarrow \text{rank } A = 5$ (5)

אם $0 \in \sigma(A)$ אז יש 3 חלקים 0 על 0

$\alpha = 4$ אם
 כל החלקים
 יהיו בגודל
 4 לכל היותר

$4+3+1=8$

$4+2+2=8$

2

צ"ב

(הערה: סימון מקובל זה אפילו עבור הט"ל בע"מ הקודם)

$$\left(\left(\begin{array}{ccc|cc} 0 & 1 & & & \\ 0 & 0 & 1 & & \\ 0 & 0 & 0 & 1 & \\ \hline & & & 0 & 1 \\ & & & & 0 \end{array} \right) = \begin{pmatrix} J_4(0) \\ J_2(0) \\ J_2(0) \end{pmatrix} = J_4(0) \oplus J_2(0) \oplus J_2(0) \right)$$

$\alpha=5$ rank

$$\left(\begin{array}{cccc|cc} 0 & 1 & & & & \\ 0 & 0 & 1 & & & \\ 0 & 0 & 0 & 1 & & \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & \\ \hline & & & & 0 & 1 \\ & & & & & 0 \end{array} \right) = J_5(0) \oplus J_2(0) \oplus J_1(0)$$

$\alpha=6$ rank

$$\left(\begin{array}{ccccc|cc} 0 & 1 & & & & & \\ 0 & 0 & 1 & & & & \\ 0 & 0 & 0 & 1 & & & \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & & \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & \\ \hline & & & & & 0 & 1 \\ & & & & & & 0 \end{array} \right) = J_6(0) \oplus J_1(0) \oplus J_1(0)$$

כאן ייתכן $\alpha=7, 8$ כי rank לא יהיה 3 בלוקים

יהיה rank $A=5$.

צ"ב

מטריצה המייצגת ה־ A $\text{Im}(A) = C(A)$

$$\text{Im}(A) = C(A)$$

מרחב העמודה של A

אמרו קשיקוים קובאים ש:

$$\dim(\text{Im}(A)) = \dim C(A)$$

לפי:

$$\dim C(A) = \dim R(A) = \text{rank}(A)$$

מרחב השורה של A

אלו אלו יוצעים ש:

$\Downarrow$

$$\dim \text{Im}(A) = \text{rank}(A)$$

← (הערה)

$$\dim(\ker(A)) = \dim(\ker(A - I))$$

$$\ker(A - I) = \{v \in V \mid (A - I)v = \vec{0}\}$$

זהו המרחב הנגזר וזו ע"ש 0

$$\dim(\ker(A - I)) =$$

מרחב מרחב הנגזר = $\{v \in V \mid (A - I)v = \vec{0}\}$

רפי הנגזר

(הערה: זהו המרחב הנגזר)

הערה:

אם A היא מטריצה המייצגת ה־ A אז $\ker(A - I)$ הוא המרחב הנגזר של A .